

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. IV. Corollaria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

tum cogitata non infert damnum proli effectivè & in esse rei, concedo; affectivè & in esse voliti, nego min. & consequentiam; nam & ipsum damnum prolis in illa interna oblectatione est interpretativè volitum, non quidem ad committendum, sed tamen ad oblectandum, ideoque tota inordinatio fornicationis [inquit S. D.] redundat in delectationem, quæ ex ipsa causatur.

§. IV.

Corollaria.

12. Colliges ex dictis primò. Oblectari absolutè & secundùm se iis rebus, quæ ideo tantùm sunt mala, quia lege positiva, vel voluntario voto prohibita, non esse peccatum mortale morosæ delectationis. Ita communis, Ratio est; quia in ejusmodi objectis tantùm extrinsecè malis delectatio fertur in substantiam operis, quæ per intellectum ab extrinseca prohibitione præcinditur: sed substantia operis sic præcisa nullam habet gravem malitiam; ergo etiam delectatio non est de objecto graviter illicito. Unde non peccabis graviter, die Veneris cum delectatione cogitando de esu carnum sine tamen proposito illas comedendi, siquidem ille de se non est illicitus. Dixi absolutè: si enim oblecteris de esu carnum, quatenus repugnat præcepto Ecclesiastico, ut fieri solet apud hæreticos, tunc utique delectatio fertur in formalem inobedientiam juri naturali repugnantem.

13. Colliges secundò. Jactare se, & gloriari de opere malo, quatenus in se grave malum est, semper esse peccatum mortale; non autem esse grave peccatum, gloriari de aliquo peccato sub aliqua ratione, vel modo non graviter malo: e. g. si glories de robore & corporis viribus, quibus alium superasti in epotandis calicibus, unde ille fuit inebriatus, tunc enim fieri potest, ut non adfit approbatio ipsius operis mali, v. g. ebrietatis, in quantum mala est, sed tantùm alicujus circumstantiæ non graviter malæ.

14. Colliges tertio. Non esse mortale peccatum, desiderare aliquod opus hic & nunc prohibitum, vel delectari de illo sub conditione verè auferente malitiam operis. Ita communis DD.

Ratio est, quia non nisi voluntas operis mali est mala: sed cum conditio auferat malitiam, non est voluntas operis mali: ergo delectari de objecto sub conditione verè auferente malitiam, non est malum. Itaque non est grave peccatum, si conjugatus dicat, Ducerem aliam uxorem, si ista esset mortua: si quis die Veneris cogitet, Quàm libenter comederem carnes, nisi esset dies Veneris, &c. Dixi sub conditione verè auferente malitiam. Nam

15. Colliges quartò. Si conditio adjecta malitiam tantùm ex parte auferat, vel omnino nullam, uti contingit in actibus intrinsecè malis, quæ nullâ circumstantiâ vel conditione coonestari possunt, tunc esse nihilominus peccatum desiderare tale opus, vel delectari de illo. Ratio primi est, quòd tunc saltem pars operis supponitur esse graviter prohibita, e. g. si quis dicat: Vellem furari hunc calicem, nisi esset res sacra; conditio adjecta auferat quidem malitiam sacrilegii, non autem malitiam furti. Ratio secundi est, quòd conditio impossibilis habetur pro non adjecta: sed in

objectis & actibus intrinsecè malis conditio auferens malitiam est impossibilis: ergo habetur pro non adjecta. Præterea; Optare, ut mutetur lex naturæ, est malum; sed objectis intrinsecè malis adijcere conditionem auferentem malitiam, est velle, ut immutetur lex & ordo naturæ: ergo. Itaque non excusabitur à peccato, qui serio dicit, Vellem blasphemare, mentiri, fornicari, me vindicare, si esset licitum, hic enim est affectus simpliciter peccaminosus. Dixi tamen, si serio dicat: nam aliquando contingit, ut hoc modo loquendi homo tantùm significet internam & ordinatam naturæ propensionem, quam tamen recordatione divinæ legis cupit reprimere, neque habet complacentiam de opere malo: quo casu non erit grave peccatum: quamvis non sit consultum ejusmodi velleitatibus assuescere, cum facile transeat in veram & sinceram complacentiam operis mali, etiam tunc quando adijci videtur conditio malitiam auferens.

Colliges quintò. Mortaliter peccare viduam, 16. quæ in præsentem capit veneream delectationem de præterito actu conjugii, quem sibi præsentem imaginatur: & similiter sponsam, qui admittit carnalem voluptatem, excitatam per imaginationem copulæ conjugalis cum legitima sponsa: quamvis enim objecta istius delectationis sub ratione præteriti vel futuri non sint illicita, quatenus tamen apprehenduntur ut præsentia, sicque libidiniosam delectationem excitant, sic habent gravem turpitudinem rectæ rationi repugnantem ob rationem superius adductam. Quod etiam de sola rationali delectatione non redundante in sensualitatem affirmant probabilius Vasq. Lessius, Castropal. Tr. 2. d. 2. p. 10. §. 2. eò quòd talis delectatio sit per se excitativa motuum impurorum. Sanchez tamen, Tannerus & alii existimant, non esse grave peccatum. Quod equidem speculative loquendo & spectando delectationem præcisè ex parte objecti sine periculo motus libidinosi, probabile est; sed quia tale periculum in causa proxima per se directè inductiva in ejusmodi motus in praxi abesse vix potest, ideo prior sententia Castrop. est practicè longè probabilior. Unde

Si dicas: Operatio & delectatio habent eandem bonitatem: sed actus conjugalis præteritus, de quo vidua; & futurus, de quo sponsa delectatur, est licitus: ergo & delectatio. Respondet primò. Actus conjugalis est licitus pro statu præterito, vel futuro, concedo; pro statu præsentem, quem habet in repræsentatione phantasia, vel intellectus, sic nego; ergo delectatio de ipso erit licita, quando non repræsentatur sub statu præsentem, concedo; secus, nego min. & consequentiam. Respondet secundò. Delectatio habet eandem bonitatem cum operatione, quando non per se causat aliam operationem illicitam, concedo; secus, nego: sed delectatio de copula licita causat in præsentem motum illicitum, qui est inchoatio pollutionis, vel copulæ præsentis.

Colliges sextò. Non tamen peccare sponsam vel viduam, si delectatione rationali gaudeant de actu matrimoniali sub formali ratione præteriti vel futuri, non imaginando illum ut præsentem; vel propter aliquem bonum effectum, v. g. libero

liberos procreatos, adeptam hereditatem, &c. quia sub tali circumstantia & conditione objectum non habet specialem deformitatem, nec est per se excitativum motus libidinosi. Quo modo etiam delectari de pollutione habita, præcisè ad bonum aliquem effectum, v. g. ob sanitatem, sedationem tentationis, &c. non esse peccatum, docent communiter DD.

18. Colliges septimò. Conjuges mortaliter peccare, cum in actu conjugali sibi imaginantur aliam personam, quia tunc delectationi morali applicant objectum mortaliter malum. Sed peccabuntne etiam, si in absentia compartis se oblectent de copula maritali? si subit periculum

pollutionis, mortaliter peccare, certum est: si non subit, probabile est, non peccare mortaliter, quia status matrimonii sicuti excusat à gravi peccato tactus inhonestos inter conjuges, ad copulam expressà intentione non relatos, ita etiam motus concupiscentiæ, quamvis ad copulam non proximè ordinatos, excusare videntur, eò quòd utrique suà naturà ordinantur ad copulam conjugibus licitam. Ita Sylvius hic quæsit, 3. concl. 3. cum pluribus à se citatis. Quamvis etiam opposita sententia Sylvestri & Navari sit probabilis; quia non satis liquet, quòd matrimonium delectationes carnales, quæ actum matrimonium nec comitantur, nec ad illum disponunt, excuset à mortali.

ARTICULUS V.

Quanta advertentia requiratur ad peccatum morosæ delectationis?

SUMMARI A.

1. Divisa advertentia in plenam & semiplenam:
2. In habitualem, actualem, virtuales, interpretativam.
3. Habitualis advertentia non sufficit ad peccandum.
4. Sufficit autem virtualis,
5. Et interpretativa.
6. Objectiones
7. Solvuntur.

§. I.

Prænotanda ad statum questionis.

1. Notandum primò. Advertentiam rationis dividi in plenam, & semiplenam. Semiplena & imperfecta est, per quam malitia actus & objecti tantum imperfectè apprehenditur, & apprehendi potest, prout contingit in semisopitis, vel aliqua vehementi passione, aut occupatione distractis. Plena advertentia est, cum quis malitiam, vel periculum peccati perfectè videt, aut proximè videre potest. Cæterum ad discernendum quandonam sit plena, vel semiplena advertentia, ex sequentibus signis cognosci poterit. Primò, si quis malam suggestionem peccati facile posset in opus deducere, & tamen pro viribus resistit, ne Dominum DEUM graviter offendat, signum est, ipsum suggestioni plenè non consensisse. Secundò. Si quis cogitans insurgentes motus adversari legi divinæ, mox illos averfatur, atque ad DEUM confugit, pariter signum est, quòd tempore antecedenti, quo pravam tentationem sentit, defectu plenæ advertentiæ eidem non dederit plenum consensum. Tertiò. In dubio, num quis fuerit plenè sibi compos, cum habuit inordinatam delectationem, si sit timorata conscientia, & à gravioribus peccatis ex DEI timore ut plurimum abstinere soleat, potest pro se præsumere: nemo enim præsumitur malus, donec probetur. Contrarium erit dicendum, si passim pravæ delectationes amplectatur: præsumptio enim formari solet ex communiter contingentibus.

2. Notandum secundò. Rationis advertentiam rursus dividi in habitualem, actualem, virtuales, & interpretativam. Habitualis est ipsa poten-

tia & facultas, quam habemus ad cognoscendum malitiam. Actualis est expressa applicatio cognitionis ad malitiam actus. Virtualis proprie est, quæ actu præcessit, nunc autem remanet in aliquo suo effectu. Interpretativa est, cum qui proximè potuit, ac debuit advertere ad malitiam actus, per negligentiam tamen propriam voluntate causatam, actu ad illam non advertit. In qua advertentia interpretativa semper præcedit aliqua saltem suspicio & dubietas de malitiâ actus. Quæritur ergo, quanam advertentia ex prædictis requiratur, aut sufficiat ad peccatum morosæ delectationis?

§. II.

Resolutio questionis.

CONCLUSIO. Quamvis ad morosæ delectationis peccatum sola advertentia habitualis non sufficiat, (2.) tamen sufficit etiam virtualis (3.) vel interpretativa. Ita communis.

Primæ partis, quæ est contra Wendrochium & alios Jansenistas, negantes quòd ad peccatum semper requiratur aliqua advertentia peccati, ratio est primò: Ubi non est cognitio, non est voluntarium: ergo si nulla sit advertentia & cognitio malitiæ, illa non potest esse voluntaria: ubi non est voluntarium, non est peccatum: ergo.

Secundò. Nemo peccat contra legem, nisi legitime promulgatam: sed absque aliqua naturali & intimatione intellectus practici lex sive divina, sive naturalis, sive humana non est legitime promulgata, neque advertentia habitualis ejusmodi promulgatio & notitia: ergo nisi præcedat aliqua notitia & iudicium rationis practici, peccari non potest, & consequenter neque dabitur peccatum morosæ delectationis.

Tertiò. Si non requireretur aliqua notitia peccati, invincibilis ignorantia non causeret voluntarium simpliciter, neque excusaret à peccato: sed hoc est contra communem Catholicorum expositam in priori Tract. ergo. Cum igitur nihil sit volitum, quin præcognitum, ut malitia delectationis sit voluntaria, & imputabilis, debet supponi aliquo modo præcognita.